PAULUS HOCHGATTERER

Jákob

1.

A sötétpiros Ford Mustang, írta Kupka főfelügyelő a csendőri jelentésben, az említett, kissé kifelé ívelő balkanyar végén minden bizonnyal rakétaként szállt felfelé, tett egy félfordulatot a levegőben a hosszúsági tengelye körül, végül harmincnégy méterre az úttest szélétől egy patakmederben a feje tetejére állt, odacsapódáskor szinte szó szerint szétrepedt. Azon a kora novemberi estén párás volt a levegő. A rádió ismételten figyelmeztetett a hirtelen beálló fagyra.

2.

Az öregasszony először meg sem próbálta felemelni és elhúzni a fiút, hanem leoldotta a duplán csípőjére tekert kenderkötelet, a gyerekülés háttámlája köré fonta, majd több soron is megcsomózta. A zsineget a vállára vetette, a gyereket pedig az üléssel együtt maga után húzva felmászott a töltésre. Mivel gumicsizmájának talpéle igencsak el volt már kopva, nem egyszer visszacsúszott, kedvét azonban ez sem szegte. – Nézd – mondta –, nézd. – Az ágakon nőtt már a zúzmara.

Bár a dűlőút fagyott színén könnyen siklott a gyerekülés, az öregasszony alig kapott már levegőt, mire a házhoz értek. – Vágj fát – mondta –, vágj fát. – Felemelt egy rőzsebaltát a földről, amit a fiú térdére tett. Az csak bámult a semmibe. – Nem akarsz – mondta az asszony –, hát nem akarsz. – Könnyű hó kezdett szitálni. Egy vörös fehér csíkos macska ugrott le a fáskamra tetejéről és dühös nyivákolásba fogott. – Fáradt vagy – mondta az asszony –, én is fáradt vagyok.

3.

Az úttesten, írta Kupka főfelügyelő a csendőri jelentésben, tizenegy méteres féknyom volt mérhető a halott, láthatóan azonban sérülés nélkül fekvő őzbak teteméig, de ez az adat még az első szemle idején is tartó erős havazást figyelembe véve sem igazán tekinthető teljesen megbízhatónak.

Az útfenntartók szórógépjárműve, mely mintegy negyven perccel később érkezett az ellenkező irányból, majdhogynem átgázolt az őzbakon. A vezető, mielőtt még tovább hajtott volna, elszívott egy cigarettát a szabad levegőn,

hogy úgymond visszanyerje szükséges nyugalmi állapotát a nagy ijedtség után, mikoris gondolataiba merülve tekintetével megpillantotta a beálló sötétség félhomályában a tőle nem messze lévő sötétpiros Ford Mustang felfelé ágaskodó kerekeit.

4.

Tűz – mondta az öregasszony, miközben befűtött –, tűz mindég én raktam tüzet Zlabingsba mindég mondják férfidolog mégis mindég én raktam tüzet. – A kemence kis ideig füstölgött. Néhány esetlen karmozdulattal igyekezett eloszlatni a füstöt a szobában. – De most Jákob nehogy megin kinyisd az ablakot – mondta, és levette fejéről a nagykockás kendőt. Vékonyszálú, sápadtsárga árnyalatú, őszes haja volt. Kioldotta az öveket, melyek a fiút a gyereküléshez csatolták. – Kelj fő – szólt az asszony –, ülj a helyedre.– A fiú meg sem mozdult. Az asszony hüvelykujjának bütykével fejbe kólintotta, a gyerek meredten előrebukott és a földbe verte a homlokát. – Ne igyá annyit – mondta az öregasszony. Éneklő jajgatás tört elő a fiúból. Az asszony idegesen megcirógatta a haját. A fiú jobb koponyája kissé be volt horpadva. Megcsikkant, ahogy az asszony belenyomta csontos ujját a mélyedésbe. – Vacsora – mondta az öregasszony –, esti vacsorakó én vagyok soron este mindég grízkása vót vacsorára Zlabingsba ha valaki este vót soron késő este amikó a cséplésbű jöttünk késő este. – Felemelte a fiút és a kemencepadkára ültette. A gyerek fennakadt szemei balra néztek. Álla fölött vékony hányadékcsík húzódott.

5.

A szórógépjármű vezetőjét, írta Kupka főfelügyelő a csendőri jelentésben, mindenki higgadt embernek ismerte. Ennek megfelelően nem is hagyta el sietve a baleset helyszínét azzal a szokásosan páni félelemmel, mely bizonyítottan gyakorta előfordul ilyen esetekben, de nem is fogott önhatalmú vizsgálódásba. Megvárta inkább a következő arra haladó járművet, egy óvónő személygépkocsiját, mely jó öt perccel később érkezett oda. Felszólította az autó vezetőjét, hogy értesítse a csendőrséget és a mentőket. A nő egy percig sem tétovázott, megfordult és visszahajtott ahhoz a vendéglőhöz, amely a helyszíntől ellenkező irányban, másfél kilométernyire volt. Maga Kupka vette a hívást. Ez délután öt óra tizenkettő perckor történt; az óvónő nyilvánvalóan igen felfokozott izgalmi állapotba kerülhetett.

6.

Az öregasszony a grízkását egy széles, vörös zománcfazékból egy-egy levesestálba merte, mindegyikbe nagy vajdarabokat kevert, tetejükre pedig főzőcsokoládét reszelt. – Zlabingsba nem vót ám csokoládé – mondta –, nem vót

ám csokoládé a kása tetején mikó hazamentünk a cséplésbű vagy a kaszálásbú mindég későn mentünk haza mindég későn mentünk haza mindég későn mindég fáradtan. Egyé fiúcska fáradt vagy? – A fiú mindegyre a bal oldalára csúszott, az öregasszony meg újból és újból felegyenesítette. A gyerek fennakadt szemeivel egyfolytában balra nézett. – Fogd a kanalat – mondta az öregasszony –, Zlabingsba egy tányérbú ettünk mind a hatan heten kilencen tizenegyen egy tányérbú egyé fiú nem vót ám kilenc tizenegy egyforma kanál. – Nekiállt a grízkása tetejéről a megbőrösödött csokoládés részt eszegetni. Felső állkapcsában volt még három metszőfoga. Az alsó állkapocs fogatlan volt. A gyerek jobb keze egy ideig ütemesen rángott. – Akarod a legnagyobb kanalat – szólt az asszony –, a legnagyobb kanálé nyúlsz a paraszt kapta a legnagyobb kanalat amikó kilencen tizenegyen hazamentünk a cséplés szántás után mind éhesek vótunk mind fáradtak Zlabingsba fáradt vagy Jakob. – Kívülről behallatszott a macska nyafogása. Ő is kapott a grízkásából.

7.

A tényállás, írta Kupka főfelügyelő a csendőri jelentésben, a sötétség miatt alapvetően áttekinthetetlen volt, és csak a negyedórával később megérkező tűzoltóság reflektorainak segítségével került elfogadható megvilágításba. A patakmederben fejjel lefelé fekvő sötétpiros Ford Mustang alvázára jó öt centiméter vastagságú hóréteg rakódott. Ez első pillantásra azt a látszatot keltette, hogy a gépjármű már régóta ezen a helyen áll.

8.

Te bűzlesz – szólt az öregasszony –, Jákob te bűzlesz. – A fiúhoz nyomogatta az orrát, aki a kemencepadkán egy szürke lópokróc alatt feküdt. Mosástól rég szétrongyolódott, zöld hálóingben állt az öregasszony a tűzhely előtt és egy cink öntözőkannából vizet öntött egy nagy rézbográcsba. – Jó aludtá – kérdezte –, én mindég jó aludtam mikó még fiatal vótam Zlabingsba sok munka jó aludtam, te bűzlesz. – Lehúzta a fiúról a takarót. A fiú behunyta a szemét. – Beszartá – mondta az öregasszony –, bepisátá és beszartá bűzlesz. – Levetkőztette a gyereket. – Vót egy lovászinasunk – mondta –, egy beszédhibás lovászinas az évente háromszó négysze ötső beszart, ha tú sokáig vót a fogadóba előző este tú sokáig vót a fogadóba bepisát és beszart Zlabingsba. – A tűzhelyen lévő bográcsból vizet öntött egy lavórba, majd szappannal és textilpelenkával tisztogatni kezdte a fiút. – Az egész ház bűzlött mindég – mondta –, az egész ház a bejáratig. – Az asszony kezeit barna öregségi foltok borították, körmeit gomba marta szét. A fiú fennakadt szemeivel továbbra is balra meredt. – Beszédhibás lovászinas – mondta az öregasszony –, Zlabingsba az a bűzös lovászinas akarsz lekváros kenyeret reggelire?

9.

A sötétpiros Ford Mustang mindkét ajtaja, írta Kupka főfelügyelő a csendőri jelentésben, leszakadva hevert a gépkocsi mellett, az utas felőli ajtó alig tíz méter távolságnyira. Az utas felőli ajtó ablakától eltekintve, mely, amennyire rekonstruálni lehet, minden bizonnyal már a becsapódás pillanatában kiszakadt a függesztékeiből, minden ablaküveg a legapróbb szilánkokra repedt szét. Az autó teteje egészen a műszerfal szintjéig benyomódott, a motorrész pedig hatalmas tömegének következtében láthatóan kinyomta az alváz elülső részét. A benzintankon negyvenöt centiméteres repedés keletkezett, az üzemanyag teljesen elfolyt. E tény ismeretében tulajdonképpen csodaként könyvelhető el, hogy a jármű nem fogott tüzet.

10.

Lakott a házban egy bolond nővér Zlabingsba – mondta az öregasszony –, egy bolond nővér vörös haja vót éppúgy, mint neked Jákob Paradicsomfejűnek hívtuk Jákob Paradicsomfejűnek. – A fiú meztelenül feküdt a kemencepadkán és nyöszörgött, amikor az öregasszony konyharuhával törölgette a fejét. – Egész bolond vót a vörös hajával – mondta az asszony –, egész bolondul tudott sikoltozni oly hangosan egyre hangosabban úgy sikoltozott mint egy állat nem mászkálhatsz meztelen Paradicsomfejű hogy néz az ki. – Az asszony kiment a szobából. Lábain birkagyapjú zokni. A macska végigdörgölőzött a kemencepadka oldalán, felugrott rá, majd összekuporodott a gyerek hasán. A fiú behunyta a szemét. – Mocskosak a ruháid – mondta az öregasszony, mikor visszajött –, mocskosak mint trágyázás után Jákob kék lakatosing volt a Paradicsomfejűn mindég egy kék lakatosing. – Bundájánál fogva megragadta a macskát, és lehajította a földre. – Néha fő se akart kelni a bolond nő – mondta, miközben megemelte a gyerek felső testét, a falhoz támasztotta és felhúzta rá a lakatosinget. – A vetési krumplit – mondta az öregasszony –, a bolond nő olyan gyorsan aprította a vetési krumplit mint senki más a Paradicsomfejű úgy dógozott mint egy állat mit néze Jákob? – A fiú a fogait csikorgatta. A macska megbűvölten leste.

11.

A tűzoltók a csörlővel, írta Kupka főfelügyelő a csendőri jelentésben, a kocsit először a kerekeire fordították, ezt követően pedig a patakmeder fölött az útra emelték. A tűzoltóparancsnok saját kezűleg látott munkához, és akkumulátoros hegesztőjével leválasztotta a jármű tetejét. Amire számítani lehetett, azt is túlszárnyalta az iszonyat, a jelenlevők kővédermedtek és elnémultak. A talált személy pontos leírása nem az övé, hanem a patológus feladata, s csak két szót mondott: „felismerhetetlen” és „dekapitáció”, a továbbiakat a boncolási

jegyzőkönyv majd tartalmazza. Az autó vezetője Leopold Drach, huszonhét éves ácsinas volt, ezt az áldozat bélelt kabátjának belső zsebében talált személyi iratokból egyértelműen ki lehetett következtetni.

12.

Az öregasszony az asztalnál ült és egy nehéz, fekete vasutaskabát lyukait stoppolta. – Nem vót nálunk Zlabingsba molyirtógolyó – mondta –, nem vót molyirtógolyónk mindég teli vót a posztó likkal nyár után tél után Paradicsomfejű mindég teli vót likkal. – A gyerek a padkán elcsúszva feküdt, álla a mellkasához nyomódott. – Likak molyirtógolyók nékűl likak molyirtógolyókkal Paradicsomfejű mindég csak likak mit fekszel te ottan lenn mosmá van itthon molyirtógolyó Jákob de likak is mint Zlabingsba. – A macska újból felugrott a gyerek hasára. Az asszony elszakította a stoppoló cérnát és felállt. Elkergette a macskát. – Megfótoztam Jákob – mondta –, megfótoztam neked a kabátot kelj fő betömtem a likakat mint Zlabingsba hideg van kinn. – Karját a fiú felé nyújtotta. A fiú szemgolyói céltalanul köröztek üregükben. – Mit néze – kérdezte az öregasszony –, kelj fő Jákob merre néze mosmá kimehetsz itt van ez a jó meleg kabát Paradicsomfejű kelj fő. – Lehajolt, megfogta a gyereket a hónalja alatt, felráncigálta és a kemencepadozat előtt lábra állította. A fiú azonnyomban összecsuklott, kicsúszott az asszony kezéből és háttal a földre zuhant. A macska fújtatni kezdett. – Egyszer az ökörrel szántani mentünk – mondta az asszony –, Zlabingsba az ökörrel az öreggel nehéz vót a főd az ökör pedig gyenge és nyomorék Paradicsomfejű egészen görbék vótak a lábai nehéz vót a talaj az eső után hideg van kinn. – Betakarta a fiút a vasutaskabáttal. – Egyszer csak az ökör – folytatta –, egyszer csak Zlabingsba összerogyott és kifordította a szemeit soha többé nem kelt fő. – Az öregasszony fogta a széket és a fiú mellé ült. A fiú szájának jobb sarkából végig az arcán nyálcsík húzódott. – Nem döglött meg az ökör, mondta, nem akart magától megdögleni Paradicsomfejű az istállóinas hazament a szántórul a főd nagyon nehéz vót eső után az inas hazament és hozta a sulykot meg a szúrókést a szántóra és leszúrta vele az ökröt a szántón eső után. – A vasutaskabát alatt ütemesen rángott a gyerek testének jobbik fele.

13.

Egyike azon gépjárművezetőknek, írta Kupka főfelügyelő a csendőri jelentésben, akik a mentés helyszínén kénytelenek voltak megállni, jelentkezett és elmondta, hogy kétség kívül felismeri a sötétpiros Ford Mustangot, végső soron mégiscsak egy igen feltűnő autóról van szó. Vezetőjét pedig nem sokkal ezelőtt látta abban a vendéglőben, amely a baleset helyszínétől másfél kilo-

méterre található. A férfi borjúgulyást evett, és egy ötéves körüli fiúval volt együtt. A gyerek csupán limonádét ivott. Tévedés kizárva.

14.

Aprítok petrezselyemgyökeret – mondta az öregasszony –, a vékonyakat aprítom nem olyan fásak Jákob aprítok répát kiveszem a pincehomokból felaprítom őket főzök belőlük egy jó levest. – Az öregasszony félmarkolat hosszúságú konyhakést használt. – Megmosom a répát felvágom – mondta –, éhes vagy a petrezselyemgyökerek a vékonyak egészségesek mit nézesz Paradicsomfejű? – A fiú csak feküdt a földön a nehéz vasutaskabát alatt, fennakadt szemei jobbfelé meredtek. – Máshogy nézesz most Paradicsomfejű – mondta az asszony –, vót leves Zlabingsba répábú petrezselyemgyökérbű amikó hideg vót kinn mit nézesz mit akarsz?

A fiú jobb karja ütemesen rángott a vasutaskabát alatt. Az asszony leemelte az egyházi újságot a könyvespolcról, és a fiú mellkasára rakta. – Akarsz óvasni – kérdezte az asszony –, vannak benne képek máshogy nézesz rajta van a tiszteletes atya megkeresztelte a gyerekem a tiszteletes atya Zlabingsba szép ünnepség vót. – A fiú szemei továbbra is jobbra bámultak. A petrezselyemgyökér és a répa az asztalon hevert. – Nemsoká jő a Mikulás – mondta az öregasszony, majd levett a könyvespolcról egy porlepte, erdeifenyőtobozból, vattából és színespapírból tákolt Mikulást, és az egyházi újságra rakta. – Jön a hóval ha hideg van a Mikulás Jákob mit nézesz? – A fiú széles, hangtalan ásításra nyitotta a száját. – Fáradt vagy Paradicsomfejű – szólt az asszony –, ha hideg van kinn fáradt vagy amikó jő a Mikulás. – Levett a polcról egy lourdes-i Madonna alakú műanyagflakont, a gyerek földön fekvő feje mellé állította. – Vót benne szentelt víz – mondta –, ivásra bedörzsölésre Jákob minden baj ellen sok bajunk vót Zlabingsba. – A macska leugrott a kemencepadkáról, feldöntötte a lourdes-i Madonnát, és ráfeküdt a fiú arcára.

15.

Mind a balesetet szenvedett autó roncsát, írta Kupka főfelügyelő a csendőri jelentésben, mind a környékét átkutatták, már amennyire a hótakaró engedte, egy esetlegesen az autóból kiesett gyermek nyomait keresve, de sikertelenül. A vezető melletti ülés biztonsági övét sértetlenül a helyén találták, maga a sofőr egyébként be volt kapcsolva. A keresési munkálatok befejeztekor együttesen úgy határoztak, hogy a vendéglőben látottaknak egyelőre nem tulajdonítanak jelentőséget, mert ahogyan az lenni szokott, ebben az esetben is tévedésről lehet szó.

16.

Az öregasszony a fiú feje köré halmozott egy köteg újságot, egy Pio Atya szent sebeiről szóló könyvet, egy felbontatlan csomag duplanémet kártyát, egy világoskék gyapjúkesztyű darabját, egy missziós gyertyát és egy doboz gyufát. – Vótak tárgyaink is Zlabingsba – mondta az asszony –, amikó hazajöttünk a szántóról a mezőről Jákob egy pár tárgyunk amikó nem vót olyan sok munka olyan máshogy nézesz Paradicsomfejű. – A gyerek szeme az üreg baloldala és közepe közt ingázott ide-oda. Az asszony a széket a már majdnem leürült könyvespolc alá tolta. A legtetején volt egy üveggömb, amit ha megráznak, látható, amint Mariazell templomára hull a hó. Mikor az asszony leszállt a székről, megingott, belekapaszkodott a könyvespolcba, amivel kirántotta egyik oldaldeszkáját a rögzítésből. Az üveggömb a földre csapódott és összetört. A macska hátracsapott fülekkel menekült. Az asszony a szék mellett állva nézte a szilánkokat. – Vótak dógaink Zlabingsba néhány – szólalt meg egy idő múlva –, néha el is törtek Zlabingsba kevés dógunk vót Jákob fel kő szögelnem. – A polc ferdén lógott. Az asszony lehajolt a falból kitört kampókért és kiment a szobából.

Kalapáccsal a kezében jött vissza és a fiúhoz lépett. – Újbó fel kő szögelnem Paradicsomfejű – mondta –, néha eltörtek a dógok Zlabingsba hogy nézesz? – A fiú szemeit a szerszámra szegezte. Lassan kinyitotta a száját és azt mondta: Ga.

17.

Egy nappal később, írta Kupka főfelügyelő a csendőri jelentésben, vagyis egy nappal az említett balesetet követően, melyet ő a maga részéről már lezártnak tekintett, dél körül megjelent az őrsön a patikusné, egyike azoknak az asszonyoknak, akik a község szociális segélyszolgálatának tagjaiként havonta ellátogatnak az arra rászoruló személyekhez. Az asszony meglehetősen izgatott volt, először alig érthető módon valamiféle emberrablásról meg eltűnésről beszélt, majd nagyon határozottan arra kérte a főfelügyelőt, hogy azonnal kövesse. Miután mégiscsak egy kisgyermekről volt szó, s komolynak látszott az ügy, Kupka a nővel tartott. A patikusné utasításait követve a szolgálati kocsival áthajtottak a behavazott tájon, egészen a község észak-nyugati határáig, ott megálltak egy magányosan álló ház előtt, melyben a hetvennyolc éves rokkantnyugdíjas Maria Zoller lakott.

Annak ismeretében, hogy Maria Zoller nagyot hall, kopogtatás nélkül nyitottak be a házba, s azonnal egy rendkívül különös jelenettel találták szemben magukat. Az öregasszony a szoba padlózatán térdepelt és egy kalapáccsal szögeket vert a padlódeszkákba, mindegyiket körülbelül két centimer mélyre, sűrűn egymás mellé, fél négyzetméter nagyságú szöggyepeket alkotva így. Előtte fekete vasutaskabátba burkolva egy fiú a hátán feküdt, mint később kiderült,

az ötéves Philipp Drach fejét oldalra fordítva, szemeinek szüntelen ide-oda-ingatásával a szöget beverő kalapácsra meredt. A fiú egyfolytában azt az egyetlen szót ismételgette, hogy apa, apa. Arcán közben zavarodott fény vibrált.

Madárvonat

Életem végéig ingyen utazhatok az osztrák vasutak minden vonalán. Mégpedig azóta, hogy néhány évvel ezelőtt teherautómmal elhúztam a sínekről egy olajszállító tartálykocsit, melyet elmebeteg vezetője Amstetten és az Ybbsfeld melletti Sankt Georgen között egy nyugati vasúti átkelőn állított le. Teherautóm tehetetlenségi erejét azonban alábecsültem, az olajszállító nekiszaladt a kocsimnak, összetörte, én pedig enyhe agyrázkódást kaptam. Ezért aztán az újságok joggal írhatták: *Életét kockáztatta!* Választhattam egy új teherautó vagy az osztrák vasutak minden szakaszára érvényes „életfogytiglan" ingyenjegy közt, az autóbuszvonalakat is beleértve. Figyelembe véve a tisztiorvos javaslatát, miszerint jobban teszem, ha a koponyasérülés után felhagyok a vezetéssel, nem volt nehéz a döntés. Járművemet az amstetteni pályaudvartól keletre fekvő roncstelepen helyeztem örök nyugovóra. Ejtettem néhány könnycseppet, másfelől viszont kétségtelenül volt egy csomó ellenszenves tulajdonsága a tragacsnak.

A következő vonat a Salzburgból beviharzó *Andreas Hofer* Intercity volt, persze utasokkal teli, úgyhogy tiszta mészárszék lett volna a dolog vége, s e gondolattól még ma is égett hullaszagot érzek. – Az *Andreas Hofer*rel Salzburgba és vissza: a jövőben valószínűleg ez lesz a kedvenc szórakozásom. Nem sokkal később már kívülről tudtam a legtöbb állomás érkezési idejét, ismertem már a törzsutasokat is: egy kövér adótanácsadót Attnang-Puchheimből, egy szikár szakértőnőt linzi balesetbiztosítótól és egy Sankt Pölteni állatorvostanhallgatót. Soha sem vettem igénybe az étkezőkocsit, soha nem aludtam, újságot, könyvet nem olvastam, walkmant sem hallgattam, WC-re pedig csak akkor mentem ki, ha egy hólyaghurut vagy valami bélrendellenesség nem engedte másképp. Mindannyiszor másod osztályon utaztam, bár az első járt nekem. A másodosztály utazáskor valahogy nagyobb hatással van rám. Az első osztályon utazók mosóztól vagy más, jó alaposan fölkent anyagoktól bűzlenek. A másodosztályon utazók viszont inkább vidéki szagot árasztanak. Azt meg jobban szeretem.

Addig a bizonyos napig soha nem késtem le az *Andreas Hofer*t. Rendszerint tettem egy sétát a Mirabell-kertben vagy a Mönchsbergen, majd pedig elfogyasztottam a *Tomaselli*ben egy rizibizis natúrszeletet, s ittam hozzá egy po-

hár sört, a páyaudvarra pedig mindig időben indultam el. Aztán jött ez az eset az ötvenedik születésnapommal, azaz hogy a születésnap elkerülhetetlenül eljött, ejtettem is néhány könnycseppet, és itt véget is érne a történet, ha az unokahúgomnak nem az jut az eszébe, hogy karórát ajándékozzon nekem. Az órával tulajdonképpen nem is volt semmi baj: régimódi stílusú, ahogy szeretem, fémszíjas, mert a bőröm minduntalan izzadt, ha bőrszíjas órát viseltem, megbízható másodpercmutató, viszont nem kézfelhúzós, hanem gombelemmel működő, s ez már az elején gyanús volt.

Azon a napon tehát a *Tomaselli*ben ültem, jókedvem emelése érdekében rendeltem egy feketét, s elmélyülten figyeltem a szemközti furcsa párocskát. A fiatalember sovány volt, arcát a jobb orrlyuk és a felsőajak közt kékesfekete anyajegy csúfította el, penetráns módon turbékolt egy őszes hajú nővel, aki koránál fogva akár az anyja is lehetett volna. A nő oly módon kodácsolt vissza, melyre talán az „illetlen" kifejezés a legmegfelelőbb, én pedig, nagyjából akkor, amikor kihozták a kávém, csak úgy futólag a karórámra pillantottam. A mutatók állása szerint még huszonöt percem maradt arra, hogy tovább figyeljem őket, jóval több, mint amennyit belső időérzékem súgott. Rövid morfondírozás után arra a következtetésre jutottam, hogy a fiatalember minden bizonnyal későromantikus vonósnégyeseket és oratóriumokat komponáló zeneművészetis lehet. Kezét szája elé tartva suttogott a nő fülébe, a saját süteményéből etette, másik kezét a nő karjára tette, és mindeközben fejének sztakkatószerű bólogatásával rövid szalvékat adott elő. Már régen megittam a kávém, mikor egyszercsak rámnézett a túloldalról, én pedig a bőrömön éreztem gonosz, feketészöld madárszemeivel bőrömön ejtett sebeim fájdalmát, s egyszersmind bizonyos voltam abban is, hogy most valami nagyon félresikerült, de akkor már szószerint késő volt, mert a karórám másodpercmutatója egyhelyben állt, és még mindig volt nézelődni huszonhárom és fél percem.

Az *Andreas Hofer* minden kétséget kizárón elment, feltehetőleg elhagyta már a Gaisberget is, én pedig a teljes zavarodottság állapotába kerültem. Most menjek az óráshoz elemet cseréltetni? Vagy tegyem az órát a sínekre, hogy majd a következő vonat végezzen vele? Vagy én tapossam agyon? Az elemekkel működő szerkezetekre, az unokahúgokra és ödipális ismétlőkényszerben szenvedő, anyajeggyel vert fiatalemberekre zúdított haragommal voltam elfoglalva, no meg azzal a kérdéssel, hogy ha nem a *Tomaselli*ben, akkor vajon hol töltöm el a további kétóra hosszas várakozási időt, amikor a hangosbemondóból egy bajor akcentusú basszus hang bejelentette a Bécsbe tartó mentesítő gyorsvonat indulását. Azt mondta, hogy a nagy személyi forgalom a mentesítés oka. E mondat a maga abszolút szokatlan megfogalmazása miatt még sokáig a fülemben csengett, másfelől viszont annyira megörültem a kínálkozó alka-

lomnak, hogy rögtön el is felejtettem rövid zavarodottságomat. – Az *E 311*-es a negyedik vágányról indul. Rohantam.

Mialatt végigmentem a szerelvényen, kellemes érzés volt szembesülnöm a ténnyel, hogy nincs sehol első osztályú vagon. Rögtön valami vidékszag ütötte meg az orrom, a vagonok sem voltak már éppen a legújabbak, inkább meglehetősen lelakottak, hogy úgy mondjam, a pótjáratokhoz biztosan valamelyik holtvágányról húzták be őket. Az utolsó kocsiba szálltam, hogy gyermekkori szokásomhoz híven a leghátsó ablakból bámulhassak kifelé. Különösképp a hosszú egyenes szakaszokon szeretek állva nézegetni, ahogy a sínek nyílegyenesen száguldanak a látóhatár mögé. Az utolsó ablakok igencsak mocskosak voltak, de szerencsére mindig akad nálam papírzsebkendő.

A kalauz, sötét, szakállas fazon, bevágta maga után az ajtót. Úgy tűnt, azért, hogy soha többé ne lássuk egymást.

A vonat zsúfolásig telt, ennyi ember közt én meg egyáltalán nem tudom jól érezni magam. Érthető módon az *Andreas Hoferen* utazók ismerős arcai közül itt egyet sem fedeztem fel, azon kívül pedig az a rengeteg turista vadul és összevissza beszélt valami idegen nyelven. Mikor elhaladtam közöttük, úgy éreztem, érthetetlen mondatok kereszttüzében állok. De aztán csak átjutottam a kupékocsikhoz, s egy hatos fülkébe menekülve végre behúzhattam magam mögött az ajtót.

Az idős hölgy csillogó, éjkék pamutruhát és fekete fejkendőt viselt. Meredten bámult ki az ablakon, miközben elengedte füle mellett köszönésem. Kezét örökös nyugtalansággal jártatta körbe-körbe az ölében fekvő kerek tárgyon, amit egy nagyvirágos kendő fedett el. Kristálygömbre gondoltam, s mivel tudtam, hogy a jósnőket jobb békén hagyni, még a legártatlanabb kommunikációs kísérletet sem kockáztattam meg, egészen Straßwalchen magasságáig, amikoris valami hangot hallottam a kendő alól, kedvetlen, szenvedő, s kissé kísérteties hangot. Minden bizonnyal ijedt képet vághattam, mert az öregasszony hirtelen kajánul rám vigyorgott, majd félrehúzta a kendőt. Egy kupolaformájú, pálmavesszőből font ketrecben csodálatos aranymálinkó ült, aranysárgán, s majdnem akkora volt, mint egy holló. Pislogó szemhéját fölhúzva alig hallhatóan károgott. Szinte magam előtt láttam, amint az asszony kitekeri a madár nyakát, megkopasztja, megsüti, majd talán gombócok kíséretében megeszi. – Mit csinál a madárral? – kérdeztem. – Az aranymálinkó – mondta az asszony –, okos állat. – Mit csinál vele? – kérdeztem. – Az aranymálinkó álmában megjósolja a jövődet – mondta az öregasszony. – Megeszi? – kérdeztem. – Álmában a jövődet – mondta az öregasszony –, hallod, mit álmodik? – Nevetés közben egészen a fogaira húzta az ajkait. – Megeszi az aranymálinkót? – kérdeztem kérlelő tekintettel. Ujjait a ketrec rácsaira görbítette. – Ha kinyitja a szemét, beléd csap

a villám – suttogta. Éreztem, amint csontjaimat metsző hideg járja át, felugrottam, és kirohantam.

A fülkében, ahol végre nyugalmat találtam, egy tíz év körüli fiú ült. Legalábbis annyinak saccoltam. Leültem mellé. Még csak észre sem vett. Fekete keretes szemüvegének vastag lencséi azt a látszatot keltették, mintha szemgolyói bármelyik pillanatban a térdére hullhatnának. Hangosan olvasott egy könyvből. – Két siheder sétált az erdőben. Az egyik talán tizennyolc éves lehetett, és körzőkovács volt a mestersége. – Valahogy ismerősnek tűnt a történet, de igazából nem tudtam vele mit kezdeni. A fiúnak göndör, lángvörös haja és sápadt, vékony bőre volt. – Ki az a körzőkovács? – kérdezte. – Olyan kézműves, aki körzőket kovácsol – feleltem, de magam sem voltam túlzottan elégedett a válasszal. – A másik, aki aranyműves volt – olvasta a fiú tovább –, külsőre alig lehetett több tizenhatnál, és meglehet, életében először vágott neki a nagyvilágnak. – A fiú rámnézett, én pedig lelkileg készültem a kérdésre, hogy ki is az az aranyműves. – Hogyan csinálják a körzőt? – kérdezte, és ezzel sikerült újból megfognia. – Ma már biztosan nem kovácsok csinálják a körzőt – hebegtem, miközben éreztem, ahogy a vér a fejembe szökik. – Feljött már a hold – olvasta a fiú –, az óriásfenyők és tölgyek árnyukkal takarták a keskeny utat, melyen haladtak. – Ujjai olyanok voltak, mint egy viaszbabáé. Még a végükön is látni lehetett, ahogyan a kék erek a bőr alatt egymásba futnak. – A körzőkovács – olvasta – merészen lépkedett előre, és egy dalt fütyölt. – Ki az a körzőkovács? – kérdezte, s az volt az érzésem, mintha szemgolyói arcomat érintenék. – Hidd el, ma már nincsenek körzőkovácsok! – válaszoltam. – De hiszen itt az áll – mondta a fiú, s ujja hegyével a könyvre bökött –, ki az a körzőkovács? – Nincsenek körzőkovácsok, nincsenek körzőkovácsok, nincsenek körzőkovácsok! – üvöltöttem. Úgy tűnt, mintha egy pislogó hártya húzódott volna a szeme fölé, lábait felhúzta törökülésbe, a könyvet ölébe csúsztatta és kotkodácsoló hangot hallatott. Éneklő krákogást vártam válaszként, és felfelé nézve pillantásommal egy sárga madarat kerestem. Azonban alulról hallatszott a többszörös visszhang. Az ülések alól pulykakakasok bújtak elő, egyik a másik után, a lábamhoz nyomultak, fejüket két lábam közt felfelé nyújtogatták, undorító piros fityegőjüket rázogatták, szemtelenül méregettek és torokhangon gúnyoltak. A fiú elégedettnek látszott. Mikor az ülőhelyek közti tér megtelt madarakkal, nemhogy véget ért volna a rajzás, még újabb és újabb állatok zúdultak a már ottlévők alá, a föntebbiek pedig már olyan magasra emelkedtek, hogy azok szó szerint szembe kerültek velem. A fiú a nyugalom megtestesítőjeként nézett rám, barátságos hidegséggel, amely mintha csupán arra várna, hogy egyszer csak felszívódom e förtelmes állatáradatban, akár egy mocsárban. Hogy végül hogyan sikerült a forgatagon át vagy fölött az ajtóhoz verekednem

magam, már nem tudom, csak arra emlékszem, hogy kinn a folyosón még többször is azt üvöltöttem kétségbeesve, hogy kihaltak a körzőkovácsok!

A welsi síkság nyugalmas vidék. Miután a folyosón egy ideig kifelé bámultam az ablakon, visszanyertem annyira az önuralmam, hogy végül is bemerészkedtem egy újabb fülkébe. Egy árva teremtett lelket sem találtam benn. Nyilvánvalóan teljesen kimerült lehettem, mivel együltő helyemben elaludtam.

Mikor felébredtem, egy kövér férfi ült velem szemben, aki sötétzöld gallérhajtókájú és szarvasszarv gombokkal díszített szürke lódenkabátot viselt. Egyfolytában valami vászonzsákba nyúlkált, melyet maga mellett tartott az ülésen, ujjai közt pedig mintha gabonamagokat morzsolgatott volna. Arcát kimondottan bozontos fekete szemöldöke és alsó állkapcsának jobb olodalán alig látható heg tette jellegzetessé. A *Schönfeldmarsch*ot fütyörészte oly hangosan és magabiztosan, hogy meg mertem volna rá esküdni, egy fúvószenekar első szárnykürtösét hallom. – Soha nem tudnék vonatban aludni – mondta. – Különben én sem alszom soha – feleltem –, váratlanul tört rám az álmosság. – Ugyan a férfi vidékszagot árasztott, volt benne valami, amit elég zavarónak éreztem. De nem az ujjai miatt, melyek úgy néztek ki, mint fonnyadt szafaládék. – Egyfolytában tudnék enni a vonatban – mondta –, indulástól érkezésig egyfolytában enni. De a feleségem megtiltotta. Összebeszélt a háziorvossal. – Füttyögött néha egy-egy taktust, minden hangot és hangközt a legteljesebb pontossággal. – Maga füttyművész? – kérdeztem. Harsányan felnevetett, és egy mozdulattal a térdemre rakta azt a bizonyos vászonzsákot. – Tönkölypelyva – mondta –, tönkölypelyvával foglalkozom. – Szóval mégiscsak vidéki, gondoltam. A férfi felhajtotta az ablak alatt lévő asztalkát, majd a csomagtartón lévő szürkészöld hátizsákjából elővett egy nagy vágódeszkát és egy gyökérforma markolatú bicskát. – Nehogy azt higgye, hogy nem tartom magam a feleségem utasításaihoz – mondta, s kinyitotta a bicskát. – Tönkölypelyva – mondta –, tönkölypelyvával foglalkozom, persze csak áttételesen. – Majd elgondolkodva kotorászni kezdett lódenkabátja belső zsebében. Kivett belőle egymás után: egy tengelicét, egy királykondort, egy vörösbegyet, egy meggyvágót és egy szibériai csonttollút. Egymás mellé fektette őket a vágódeszkán. A hirtelen rámtörő verítékezésben még meg tudtam állapítani, hogy a madarak mindegyike él. Lábuk, testük, szárnyuk és csőrük köré vékony, fehér pamutcérna volt tekerve, hogy az mindenféle mozgást és hangadást megakadályozzon. Olykor-olykor hallani véltem valami halk csiripeléshez hasonlót. A madarak mind tágra nyílt szemmel bámultak rám. A férfi végigsimította ujjait a csonttollú fején. Tönkölypelyva – mondta –, én vagyok az egyetlen állatpreparátor, aki tönkölypelyvát használ a töméshez.

Attól a pillanattól kezdve mosódtak el fokozatosan az emlékeim, amikor a férfi a késéért nyúlt.

Szinte látom magam, ahogy végigtámolygok a folyosón, a fejem tengelicétől, királykondortól, vörösbegytől, meggyvágótól és egy szibériai csonttollútól zsong. Mind vadul csiripol valamit, úgy hangzik, mint a *Schönfeldmarsch*, miközben fejbőrömet és a füleimet csipkedik. Körülöttem a sok szem mint parányi fekete villámok! Futtában veszem észre, hogy odakinn közben bealkonyodott, s alaposan meglepődve kérdem magamtól, vajon hol lehetünk most, elhagytuk Linzet, vagy már Sankt Pöltent is talán? Mielőtt bármiféle támpontot is felfedezhetnék, automatikusan nyílik előttem a következő kocsi ajtaja. Páni félelemmel, egyszersmind abban a reményben sietek át rajta, hogy ott talán megszabadulok az öt dühödt bestiától. Becsapódik mögöttem az ajtó.

Egy tornaterem-nagyságú, teljesen üres vagonban találom magam. Lassan alábbhagy az idegrángásom. Ebben a pillanatban a vagon túloldalán egy ablakszerű nyílás keletkezik, amin át óriási madárrajjal szárnysuhogás, károgás, rikácsolás, ének nyomul befelé. Az áradat célratörőn hömpölyög felém. Tudom, hogy az ajtó bezárult mögöttem, ezért hát meg sem fordulok. Felismerem a süvöltőt, a fenyőrigót, a téli királykát, a havasi csókát, a császármadarat, a réti fácánt, a fekete gólyát és a darázsölyvöt. A raj élén egy hatalmas holló repül kimért mozdulatokkal, hangtalanul, az arcom felé. Mielőtt még elérne, belenézek a szemébe, ezekbe a hihetetlenül kékesfekete gombszemekbe!

Mintegy húsz méterrel a nyugati vasút kettős alagútjának keleti kijárata mellett tértem magamhoz, Eichgraban és Rekawinkel között, meglehetősen mocskosan, de egy karcolás nélkül. Annak a nyugdíjas szerszámkészítőnek elmondása alapján, aki rámtalált és magamhoz térített, kezdetben semmire sem emlékeztem, viszont össze-vissza beszéltem mindenféle zavaros dologról, hollókról meg fülemülékről, az Andreas Hoferről is, amiből arra következtettek, hogy tiroli vagyok. Ezt azonban egyértelmű bécsi akcentusom cáfolta. A szerszámkészítő felesége azt hitte, hogy annak a bizonyos tragikus kimenetelű vonatszerencsétlenségnek a hírére kerültem ebbe a zavarodott állapotba. Két nappal ezelőtt ugyanis az *Andreas Hofer* nevű intercity Amstetten és az Ybbsfeld melletti Sankt Georgen között belerohant egy olajszállító tartálykocsiba, mely a vasúti átkelőn parkolt, s ennek szörnyű tragédia lett a következménye. A kocsi vezetőjét mind a mai napig nem sikerült felkutatni.

Ez volt az a pont, amelytől kezdve az emlékeim fokozatosan visszatértek.

KIS-RABOTA KATA fordítása